

РОЗДІЛ I

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

УДК 382.2

DOI:10.31339/2313-8114-2018-2(10)-8-14

Антонюк Наталія Анатоліївна,

к.е.н., доцент кафедри філософії, економіки та менеджменту освіти,
Рівненський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ТА АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ: ЗВ'ЯЗОК, ПІДХОДИ, ІНСТРУМЕНТИ

Проблеми антикризового управління економікою України останнім часом набули важливого значення. Це пов'язано з упровадженням децентралізації на всіх рівнях господарювання. Антикризове управління в аспекті цього дослідження – скоординована та систематична діяльність уповноважених органів місцевого самоврядування, яка спрямована на аналіз причин виникнення криз, послаблення негативного впливу кризових явищ на економіку, цілковите усунення цих явищ, а також недопущення їх прояву в майбутньому, при якій для досягнення визначених цілей застосовується спеціальний комплекс важелів впливу на суспільні відносини. Мета статті – виявити взаємозв'язки та дослідити інструментарій впливу між децентралізацією та управлінням національною економікою в процесі виведення територій України з кризи. Вважаємо, що децентралізація виступає складовою антикризового управління і є процесом, який завдяки передачі прав та повноважень від центральних до місцевих органів влади дає змогу покращувати рівень господарювання, обумовити перспективи розвитку на основі використання наявних ресурсів та окреслення місцевих потреб, забезпечити стабільну й беззбиткову діяльність економічних суб'єктів у державі. В роботі проведено дослідження методології та організації вирішення проблем антикризового управління в процесі впровадження реформи децентралізації. Виявлено, що в умовах реформи децентралізації усі ресурси мають бути спрямовані на управління та координацію діяльності соціально-економічної системи України з метою збереження її цілісності. Результатом є впровадження рекомендацій для підтримання стабільного економічного стану на територіях та оптимального плину процесів і своєчасної реакції на запити навколишнього середовища. Досліджено, що для розвитку національної економіки дієвим є створення раціональної взаємодії антикризового управління національною економікою та децентралізації, яка буде охоплювати сукупність функцій, методів, принципів і засобів управління, основних завдань і цілей, форм, структур, технологій для ефективного використання інструментів та ресурсів системи. Підкреслено, що антикризове управління не може існувати без ефективного і надійного інструментарію діагностики та подолання криз. Важливим в дослідженні виступає реалізація положень антикризового управління національною економікою в умовах децентралізації, яка забезпечується використанням стимулюючих інструментів антикризового управління та нових форм господарської діяльності. Ця процедура із залученням різнопланових методів і орієнтацією на основні принципи має бути реалізована комплексно в економічній, соціальній і екологічній сферах.

Ключові слова: децентралізація, антикризове управління, криза, національна економіка, територіальна освіта, реформа.

ВСТУП

Постановка проблеми. Успішність розвитку будь-якої системи залежить від підходів, які закладені в основу її функціонування. В період глобальних структурних змін, економічних і фінансових криз, погіршення бюджетно-боргових зобов'язань проблематика антикризового управління національною

економікою стає особливо актуальною. У цих умовах старі підходи до управління уже не дієві і потребують удосконалення.

Особливістю сучасного управління є нова ера реформ в Україні, які вимагають все більшого контролю та прискіпливого виконання.

Проте успішне здійснення управлінських функцій можливе лише в тому випадку, якщо

розроблено поведінкові норми розвитку системи. Надважливим є її характеристики та ознаки стану, прояв певних фаз цього стану й етапів об'єктивного розвитку. В умовах реформування України особливо цікавим є розвиток децентралізації, яка передбачає перерозподіл функцій між гілками влади. Сьогодні для виходу з зтяжної кризи варто застосувати антикризове управління національною економікою з урахуванням сучасної реформи децентралізації. Вона передбачає нове бачення управління територіями в умовах кризи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Актуальність децентралізації та управління в умовах кризи обумовили широку активність науковців в обговоренні та пошуках підходів до розв'язання проблемних питань. Варто виокремити праці таких авторів, як В. Авер'янов [1], О. Власюк [2], І. Грицяк [3], Б. Данилишин [4], Р. Масгрейв [5], Т. Миронова [6], Н. Нижник [7], А. Ткачук [8], Ч. Тібо [9], В. Оутс [10], В. Шаповал [11] та інші.

Науковці досліджують сутність та зміст децентралізації як явища, аналізують і діагностують напрями реформування влади, аналізують закордонний досвід, вносять пропозиції з підвищення ефективності та результативності діяльності влади та антикризового управління в Україні. Хоча в роботах науковців не достатньо уваги приділено підходам до антикризового управління та не враховано чинники децентралізації в процесі розвитку національної економіки.

Мета статті (постановка завдання). Метою дослідження є виявлення взаємозв'язків між децентралізацією та управлінням національною економікою в процесі виведення територій України з кризи. Основним завданням роботи є вивчення методології та організації вирішення проблем антикризового управління в процесі впровадження реформи децентралізації.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Україна сьогодні розплачується за те, що досі не сформувала конкурентну інфраструктуру економіки. Розростанню кризових явищ сприяє недостатня сформованість цивілізованого ринку землі, відсутність дієвих механізмів зниження енергоємності вітчизняного ВВП та високий рівень залежності країни від зовнішньоекономічної кон'юнктури. Проте, в основі сучасної світової фінансової кризи лежить не тільки не ефективна економічна політика, а й криза загальнолюдських цінностей, втрата довіри населення до фінансової системи країни, споживчий характер сучасного суспільства, орієнтація економічної науки на суто фінансові та економічні результати без належного врахування ролі людини окремо та людства загалом, заради яких, власне, повинні функціонувати національні та світова економічна системи [12, с. 54-58].

Нинішні проблеми фінансової нестабільності України та її інтеграції у міжнародні економічні відносини мають особливу, внутрішню сторону. Досить торкнутися однієї зі складових – ступеня зрілості фінансового ринку. Його розвиненість на національному рівні є необхідною умовою для

розвитку економіки [13].

У цій ситуації важливим для дієвих кроків є створення раціональної взаємодії антикризового управління національною економікою та децентралізації, яка буде включати сукупність функцій, методів, принципів і засобів управління, основних завдань і цілей, форм, структур, технологій для ефективного використання інструментів та ресурсів системи. В умовах реформи децентралізації усі ресурси мають бути спрямовані на координацію діяльності соціально-економічної системи з метою збереження її цілісності, підтримання стабільного економічного стану на територіях та оптимального плинності процесів і своєчасної реакції на запити навколишнього середовища.

Вважаємо, що децентралізація виступає складовою антикризового управління і є процесом, який завдяки передачі прав та повноважень від центральних до місцевих органів влади дає змогу покращувати рівень господарювання, обумовити перспективи розвитку на основі використання наявних ресурсів та окреслення місцевих потреб, забезпечити стабільну й безбиткову діяльність економічних суб'єктів у державі [14].

Управління кризовими ситуаціями включає послідовне виконання функцій управління, що дозволяють досягти певного економічного ефекту та проявляється в системах і процесах. Зміст і сукупність функцій, здійснюваних у процесі управління, залежить від стану національної економіки, розмірів кризи, рівня і якості управлінської ієрархії та інших чинників. Серед найважливіших чинників дії є дослідження стану економічної системи, виявлення величини кризових проявів, діагностика змін по територіям України, встановлення результату дослідження та розробка антикризових заходів з врахуванням реформи децентралізації.

Зміст антикризового управління національної економіки в умовах децентралізації полягає в його здатності в процесі наростання кризи відновлювати ефективну діяльність територіального економічного суб'єкта як мікроекономічної системи на основі механізму, самоорганізації, підтримки внутрішнього стабільного стану і динамічного зовнішнього оточення.

Антикризове управління не може існувати без ефективного і надійного інструментарію діагностики та подолання криз. Саме тому на сьогодні значної актуальності і важливості набуває розробка, обґрунтування та використання дієвих інструментів, що забезпечують стабільний розвиток національної економіки в умовах децентралізації. Механізм управління, що характеризує засоби впливу, також має свої властивості. Не завжди звичайні засоби впливу дають потрібний ефект у передкризовій або кризовій ситуації.

Універсальних методик попередження кризових явищ у національній економіці, а також функціонування територіальної громади в цей період без істотних затрат не існує, але є досвід попередніх криз, що дозволяє оцінити ефективність антикризового управління національною економікою в умовах децентралізації в цілому.

А. Чернявський пише про антикризове управління на мікрорівні таке: «Для ефективної організації управління на мікрорівні при виникненні кризових явищ і ситуацій необхідні такі дії: організація стратегічного (перспективного) планування; постійний моніторинг зовнішнього та внутрішнього середовища, виявлення ознак кризи, що загрожують діяльності; розробка попередніх заходів для зниження вразливості, у тому числі із запобігання аварій, екологічних загроз, природних катаклізмів (повеней, злив, зсувів тощо); створення резервів (фінансових, сировинних тощо); скорочення поточних витрат на виробництві; створення дублюючих систем управління; диверсифікація; трансформація організаційних форм управління; активна інноваційна політика як основний механізм виходу з кризи...» [15].

Відповідно на практиці сукупний механізм дій антикризового управління національною економікою в умовах децентралізації – це сукупність правил, процедур, методів, моделей, важелів та форм управління процесами запобігання, профілактики, подолання кризи, зниження рівня її негативних наслідків щодо діяльності суб'єкта самоуправління, спрямованих на формування різнорівневих систем заходів запобігання виникненню та негативному впливу небезпек і загроз, а також збереження стабільності функціонування економічної системи в умовах проведення децентралізації.

Базуючись на викладених вище теоретичних засадах, антикризове управління національною економікою в умовах децентралізації має здійснюватись поетапно та передбачати послідовність дій. Головне завдання управління в оперативному прийнятті таких рішень, які дозволили б досягти бажаного результату при мінімальних додаткових витратах, мінімізуючи негативні наслідки.

Для ефективної взаємодії антикризового управління національною економікою та проведення децентралізації важливою є реалізація таких принципів:

- функціональності – розмежування функцій між галузями господарювання, управлінськими елементами та окремими громадами, які розробляють антикризову стратегію, приймають управлінські рішення, забезпечують їх реалізацію і здійснюють контроль та регулювання;
- підпорядкованості – мінімізація рівнів підпорядкованості й оптимізація об'єктів, які підпадають під антикризове управління;
- централізованого управління – забезпечення виконання підрозділами антикризового управління завдань відповідно до визначеної місії, генеральної мети та основних завдань антикризового управління;
- делегування повноважень і відповідальності – передавання повноважень (прав прийняття рішень) і прийняття відповідальності територіальним громадам;
- оптимізації витрат – обґрунтування витрат на проведення антикризових заходів залежно від прийнятих рішень;
- комплексності – цілісне охоплення проблем, взаємодія підрозділів та узгодження всіх етапів діагностики і моніторингу;
- раціоналізації інформаційних потоків – прозорість в інформаційних потоках щодо внутрішньої та зовнішньої ситуації.

Наявність різноманітних методик оцінки ефективності антикризового управління національною економікою обумовлює доцільність їх системної класифікації, яка надає можливість об'єднати різноманітні методичні підходи в окремі групи, визначити спільні проблеми та недоліки, що притаманні окремим розробкам (рис. 1).

Рис. 1. Характеристика методичного забезпечення оцінки ефективності антикризового управління національною економікою

Джерело: складено автором на основі матеріалу [16]

Методичне забезпечення антикризового управління національною економікою характеризується великою різноманітністю підходів та інструментів його проведення. Практично кожне дослідження зарубіжних і вітчизняних фахівців з фінансового аналізу та антикризового управління містить викладення різноманітних методичних прийомів, які можуть використовуватися для здійснення цієї роботи. Під час проведення

моніторингу потрібно обрати заходи для визначення можливості та реальності настання кризи.

Найбільш коректним та доцільним для використання слід вважати комплексний підхід, який дає можливість узагальнити всі складники виникнення та перебігу кризових явищ. Всю сукупність етапів антикризового управління доцільно розподілити на чотири групи (рис. 2).

Рис. 2. Методика оцінки антикризового управління

Джерело: складено автором на основі матеріалів [17, 18].

Перша група проблем пов'язана з процесом розпізнання передкризових ситуацій; друга група базується на ключових постулатах функціонування системності і, як правило, охоплює методологічні проблеми функціонування (місія та цілі управління, засоби і методи управління) в умовах кризової ситуації. Третя група містить проблеми, пов'язані з технологією управління, а четверта група – проблеми з кадровим складом та професіоналізмом при розробці й прийнятті антикризових рішень.

Слід зазначити, що в умовах постійної зміни зовнішнього і внутрішнього середовища функціонування національної економіки збільшується ймовірність виникнення кризових ситуацій, які можуть набувати різних форм. Як свідчить практика, відсутність превентивного характеру управління кризою притаманне практично всім регіонам і галузям України. Це пов'язано з відсутністю стратегічного підходу в управлінні; орієнтацією на отримання надприбутків за короткостроковий період; дисбаланси при використанні й отриманні коштів; зростанням заборгованості; невдосконаленою системою ризик-менеджменту; дезорієнтацією існуючих стратегій;

відсутністю готовності функціонувати в постійно змінному ринковому середовищі.

ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Вважаємо за доречне підкреслити, що реалізація положень антикризового управління національною економікою в умовах децентралізації забезпечується використанням стимулюючих інструментів антикризового управління та нових форм господарської діяльності із залученням різнопланових методів і орієнтацією на основні принципи та має бути реалізовано комплексно в економічній, соціальній і екологічній сферах. Беручи до уваги те, що національна економіка за структурою є складною системою, в перспективі визначаємо, що домінантним інструментом реалізації антикризового управління в умовах децентралізації виступає створення кластерів, які здатні забезпечити розвиток інтеграційних зв'язків між державою, підприємцями і територіальною громадою, забезпечивши поряд з антикризовими принципами сталого розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авер'янов, В. Б. Адміністративна реформа і правова наука / В. Б. Авер'янов // Право України. – 2002. – № 3. – С. 24-25.

2. Власюк, О. С. Національна безпека України: еволюція проблем внутрішньої політики / О. С. Власюк. – К.: НІСД, 2016. – 528 с.
3. Грицяк, І. А. Управління в Європейському Союзі: теоретичні засади: монографія / І. А. Грицяк. – К. Вид-во НАДУ, 2005. – 236 с.
4. Данилишин, Б. М. Децентралізація у країнах ЄС: уроки для України / Б. М. Данилишин, В. В. Пилипів // Регіональна економіка. – 2016. – № 1. – С. 5-11.
5. Масгрейв, Р. А. Государственные финансы: теория и практика / Р. А. Масгрейв. – М: Бизнес Атлас, 2009. – 716 с.
6. Миронова, Т. Л. Управління розвитком регіону: навч. посіб. / Т. Л. Миронова, О. П. Добровольська, А. Ф. Процай, С. Ю. Колодій. – К.: Центр навч. літератури, 2006. – С. 108-110.
7. Державне управління в Україні: централізація і децентралізація: монографія / кол. авт.; відпов. ред. проф. Н. Р. Нижник. – К.: Вид-во УАДУ, 1997. – 448 с.
8. Ткачук, А. Ф. Місцеве самоврядування: світовий та зарубіжний досвід / А. Ф. Ткачук, Р. Агранофф, Т. Браун. – К.: Заповіт, 1997. – 186 с.
9. Tiebout, C. An Economic Theory of Fiscal Decentralization, Princeton University Press. – Retrieved from: <http://www.nber.org/chapters/c2273.pdf>.
10. Oates, W. E. On the Evolution of Fiscal Federalism: Theory and Institutions / National Tax Journal. – Vol. 61. – P. 313-334.
11. Шаповал, В. М. Сутнісні характеристики місцевого самоврядування / В. М. Шаповал // Право України. – 2002. – № 3. – С. 5-11.
12. Чечель, О. М. Вихід із глобальної фінансової кризи: міжнародний досвід та перспективи України / О. М. Чечель // Інвестиції: практика та досвід. – 2010. – № 5. – С. 54-58.
13. Степанюк, Н. А. Глобальна фінансова нестабільність: реалії та перспективи / Н. А. Степанюк // Ефективна економіка [Електронний ресурс]. – №1. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.economy.nayka.com.ua>.
14. Антонюк, Н. А. Механізм антикризового регулювання національної економіки в умовах децентралізації / Н. А. Антонюк // Науково-виробничий журнал «Бізнес навігатор». – Херсон: ПВНЗ «Міжнародний університет бізнесу і права», 2018. – Випуск 2-1 (45). – 2018. – С. 41-45.
15. Чернявський, А. Д. Антикризове управління підприємством: [навч. посіб.] / А. Д. Чернявський. – К.: МАУП, 2006. – 256 с.
16. Василенко, В. О. Антикризове управління підприємством: [навч. посібник]. / В. О. Василенко. – К.: ЦУЛ, 2003. – 504 с.
17. Антикризисное управление: учебник. Государственный университет управления; под ред. Э. М. Короткова. – 2-е изд., доп. и перераб. – М.: ИНФРА-М, 2009. – 620 с.
18. Антикризисный менеджмент: Учеб. пособие / Под ред. проф. А. Г. Грязновой. – М.: Тандем; Эксмо, 1999. – 368 с.

REFERENCES

1. Aver'ianov, V. B. (2002). Administratyvna reforma i pravova nauka [The administrative reform and legal science]. Pravo Ukrainy – Law of Ukraine, 3, 24-25 [in Ukrainian].
2. Vlasiuk, O. S. (2016). Natsional'na bezpeka Ukrainy: evoliutsiia problem vnutrishn'oi polityky: vybr. nauk. pratsi [The National Security of Ukraine: the evolution of the problems of the internal politics: selected scientific works]. Kyiv: NISD [in Ukrainian].
3. Hrytsiak, I. A. (2005). Upravlinnia v Yevropejs'komu Soiuzi: teoretychni zasady [The management in the European Union: theoretical foundations]. Kyiv: NADU [in Ukrainian].
4. Danylyshyn, B. M., Pylypiv, V. V. (2016). Detsentralizatsiia u krainakh Yevropejs'komu Soiuzi: uroky dlia Ukrainy [The decentralization in EU countries: lessons for Ukraine]. Regional'na ekonomika – Regional economy, 1, 5-11 [in Ukrainian].
5. Mashrejev, R. A. (2009), Hosudarstvennye fynansy: teoriya y praktyka [The state finance: the theory and practice]. Moskva: Byznes Atlas [in Russian].
6. Myronova, T. L. Dobrovol's'ka, O. P. Protsaj, A. F. and Kolodij, S. Yu. (2006). Upravlinnia rozvytkom rehionu [The Management by development of the region]. Kyiv: Tsentr navch. Literatury [in Ukrainian].
7. Nyzhnyk, N. R. (1997). Derzhavne upravlinnia v Ukraini: tsentralizatsiia i detsentralizatsiia [The governance in Ukraine: centralization and decentralization]. Kyiv: NADU [in Ukrainian].
8. Tkachuk, A. F., Agranoff, R., Braun, T. (1997). Mistseve samovriaduvannia: svitovyj ta zarubizhnyj dosvid [The local government: world and foreign experience]. Kyiv: Zapovit [in Ukrainian].
9. Tiebout, C. (1961). An Economic Theory of Fiscal Decentralization. Retrieved from: <http://www.nber.org/chapters/c2273.pdf> [in English].
10. Oates, W. E. (2008). On the Evolution of Fiscal Federalism: Theory and Institutions. National Tax Journal, 61, 313-334 [in English].
11. Shapoval, V. M. (2002). Sutnisni kharakterystyky mistsevoho samovriaduvannia [An essential characteristics of

local government]. *Pravo Ukrainy – Law of Ukraine*, 3, 5-11 [in Ukrainian].

12. Chechel', O. M. (2010). *Vykhid iz hlobal'noi finansovoi kryzy: mizhnarodnyj dosvid ta perspektyvy Ukrainy* [The output of the global financial crisis: international experience and prospects of Ukraine]. *Investyicii: praktyka ta dosvid*, 5, 54-58 [in Ukrainian].

13. Stepaniuk, N. A. (2014). *Ghlobaljna finansova nestabilnistj: realiji ta perspektyvy* [Global financial instability: realities and prospects]. *Efektivna ekonomika*. Retrieved from: <http://www.economy.nayka.com.ua> [in Ukrainian].

14. Antoniuk, N. A. (2018). *Mekhanizm antykryzovogo rehuljuvannja nacionaljnoji ekonomiky v umovakh decentralizaciji* [Mechanism of national economy anti-crisis regulation in conditions of decentralization]. *Biznes navigator*, 2-1 (45), 41-45 [in Ukrainian].

15. Chernjavs'kuj, A. D. (2006). *Antykryzove upravlinnja pidprijemstvom* [Anti-crisis management company]. Kyi'v: MAUP [in Ukrainian].

16. Vasylenko, V. O. (2003). *Antykryzove upravlinnja pidprijemstvom* [Anti-crisis management company]. Kyi'v: CUL [in Ukrainian].

17. Korotkov, Je. M. (2009). (Ed.). *Antikrizisnoe upravlenie* [Anti-crisis management]. Moskva: INFRA-M [in Russian].

18. Grjaznov, A. G. (1999). (Ed.). *Antikrizisnyj menedzhment* [Anti-crisis management]. Moskva: Tandem [in Russian].

Антониук Наталия Анатольевна. ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИЯ И АНТИКРИЗИСНОЕ УПРАВЛЕНИЕ: СВЯЗЬ, ПОДХОДЫ, ИНСТРУМЕНТЫ

Проблемы антикризисного управления экономикой Украины в последнее время приобрели важнейшее значение. Это связано с внедрением децентрализации на всех уровнях хозяйствования. Антикризисное управление в аспекте данного исследования – скоординированная и систематическая деятельность уполномоченных органов местного самоуправления, направленная на анализ причин возникновения кризисов, ослабление негативного влияния кризисных явлений на экономику, полное устранение этих явлений, а также недопущение их проявления в будущем, и при котором для достижения определенных целей применяется специальный комплекс рычагов воздействия на общественные отношения. Целью статьи было выявить взаимосвязи и исследовать инструментарий влияния между децентрализацией и управлением национальной экономикой в процессе вывода территорий Украины из кризиса. Считаем, что децентрализация выступает составной антикризисного управления и является процессом, который благодаря передаче прав и полномочий от центральных до местных органов власти позволяет улучшить уровень хозяйствования, вести перспективы развития на основе использования имеющихся ресурсов и определение местных потребностей, обеспечить стабильную и безубыточную деятельность экономических субъектов объектов в государстве. Считаем, что децентрализация выступает составной антикризисного управления и является процессом, который благодаря передаче прав и полномочий от центральных до местных органов власти позволяет улучшить уровень хозяйствования, выделить перспективы развития на основе использования имеющихся ресурсов и определения местных потребностей, обеспечить стабильную и безубыточную деятельность экономических субъектов в государстве. В работе проведено исследование методологии и организации решения проблем антикризисного управления в процессе внедрения реформы децентрализации. Выявлено, что в условиях реформы децентрализации все ресурсы должны быть направлены на управление и координацию деятельности социально-экономической системы Украины с целью сохранения ее целостности. Результатом является внедрение рекомендаций для поддержания стабильного экономического положения на территориях и оптимального течения процессов и своевременной реакции на запросы окружающей среды. Доказано, что для развития национальной экономики важным является создание рационального взаимодействия антикризисного управления национальной экономикой и децентрализации, которое будет охватывать совокупность функций, методов, принципов и средств управления, основных задач и целей, форм, структур, технологий для эффективного использования инструментов и ресурсов системы. Подчеркнуто, что антикризисное управление не может существовать без эффективного и надежного инструментария диагностики и преодоления кризисов. Важным в исследовании выступает реализация положений антикризисного управления национальной экономикой в условиях децентрализации, которая обеспечивается использование стимулирующих инструментов антикризисного управления и новых форм хозяйственной деятельности. Эта процедура с привлечением разноплановых методов и ориентацией на основные принципы должна быть реализована комплексно в экономической, социальной и экологической сферах.

Ключевые слова: децентрализация, антикризисное управление, кризис, национальная экономика, территориальные образования, реформа

Antoniuk Nataliia A. ANTI-CRISIS MANAGEMENT AND DECENTRALISATION: INTERRELATION, APPROACHES AND TOOLS

The problems of anti-crisis management of the Ukrainian economy have recently gained critical importance. This is due to the introduction of decentralisation at all levels of management. Anti-crisis management in the context of this study is a coordinated and systematic activity of authorized local governments, which is aimed at analyzing the causes of crises, reducing the negative impact of crisis phenomena on the economy, complete elimination of these phenomena, as well as preventing them in the future. The purpose of the article was to identify the interrelations and explore the tools of

national economy management under the conditions of decentralisation in the process of steering the territories of Ukraine out of crisis. We believe that decentralisation acts as an integral part of anti-crisis management and as a process that via transference of rights and powers from central to local authorities makes it possible to improve the level of management, to determine the development prospects based on the use of available resources and definition of local needs, to ensure a stable and non-deficient activity of economic subjects in the state. The paper analyzes methodology and organization of solving the problems of anti-crisis management in the process of implementing the decentralisation reform. It has been revealed that all resources in the framework of decentralisation reform should be used directly for management and coordination of the activities of the social and economic system of Ukraine to preserve its integrity. The result is implementing recommendations for maintaining a stable economic situation in the territories and an optimal flow of processes as well as timely response to environmental demands. It has been found out that for the development of national economy it is effective to create a rational interaction between anti-crisis management of the national economy and decentralisation, which will cover a set of functions, methods, principles and means of management, main tasks and objectives, forms, structures and technologies for the effective use of tools and resources of the system. It has been emphasized that anti-crisis management cannot exist without effective and reliable tools for diagnosing and overcoming crises. The importance of the study lies in the implementation of the provisions that anti-crisis management of the national economy has under the conditions of decentralised environment, ensured with the use of stimulating instruments of anti-crisis management and new forms of economic activity. This procedure, that involves diverse methods and focus on the basic principles, should be implemented comprehensively in the economic, social and environmental spheres.

Keywords: decentralisation, anti-crisis management, crisis, national economy, territorial entities, reform.

Одержано 10.11.2018 р.

УДК 327; 379.8

DOI:10.31339/2313-8114-2018-2(10)-14-20

Захарін Сергій Володимирович,

д.е.н., професор, професор,

Тяньцзиньський університет іноземних мов (КНР),

Лі Інін,

PhD, професор, директор,

Інститут Тяньцзиньського університету іноземних мов (КНР),

Смирнов Євген Валерійович,

к.е.н., доцент,

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана (Україна)

ЕКОНОМІЧНІ ВАЖЕЛІ СТИМУЛЮВАННЯ ТУРИСТИЧНОГО ПОТОКУ МІЖ КИТАЙСЬКОЮ НАРОДНОЮ РЕСПУБЛІКОЮ ТА УКРАЇНОЮ

В науковій праці викладено результати дослідження стану та проблем міжнародного співробітництва Китайської Народної Республіки та України у сфері туризму. Визначено, що потенціал міжнародного співробітництва між Китайською Народною Республікою та Україною у сфері туризму використовується недостатньо. Метою статті є викладення результатів дослідження з проблем економічного стимулювання туристичного потоку між КНР та Україною. Проаналізовано нормативно-правову базу регулювання міжнародного співробітництва Китайської Народної Республіки та України у сфері туризму. Визначено тенденції в'їзду громадян КНР до України. Ідентифіковано ключові проблеми, що можуть мати негативний вплив на активізацію туристичного потоку з Китаю до України та з України до Китаю. Вказано на наявність візових обмежень, а також про можливі шляхи взаємного спрощення візових процедур (формальностей). Виявлено тенденцію збільшення кількості туристичних продуктів, що представлені на ринках туристичних послуг обох держав, які передбачають можливості взаємного відвідування. Виділено найбільш популярні туристичні дестинації України для громадян Китаю та Китаю для громадян України. Описано можливості збільшення туристичних потоків за рахунок збільшення потенціалу співробітництва у тематичних сегментах (за видами туризму). Внесено науково обґрунтовані пропозиції та рекомендації, спрямовані на оптимізацію міжнародного співробітництва Китайської Народної Республіки та України у сфері туризму. Перспективним напрямом подальших розвідок у даній проблематиці є виявлення на ринках туристичних послуг обох країн, у першу чергу із застосуванням методів маркетингового аналізу, «ринкових ніш», в яких можуть бути розроблені та реалізовані економічно доцільні туристичні продукти.

Ключові слова: туризм, туристичні потоки, візові обмеження, міжнародне співробітництво, Китайська Народна Республіка, Україна.